

U S T A W A

z dnia 18 lipca 1974 r.

o wykonywaniu handlu oraz niektórych innych rodzajów działalności przez jednostki gospodarki nie uspołecznionej.

W celu wykorzystania możliwości gospodarczych oraz inicjatywy jednostek gospodarki nie uspołecznionej w zakresie zaspokajania potrzeb ludności zgodnie z potrzebami społecznymi i ogólnym rozwojem gospodarki narodowej stanowi się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Ustawa dotyczy prowadzenia zarobkowo przez jednostki gospodarki nie uspołecznionej działalności

gospodarczej we własnym imieniu bądź na zlecenie takiej jednostki w zakresie:

- 1) handlu wewnętrznego,
- 2) usług hotelarskich,
- 3) usług pośrednictwa przy zawieraniu małżeństw,
- 4) usług biurowych,
- 5) sztucznego wylęgu drobiu,

zwanej dalej „działalnością gospodarczą”.

2. Przez użyte w ustawie określenia:

- 1) jednostka gospodarki nie uspołecznionej — rozumie się osobę fizyczną, spółkę nie posiadającą osobowości prawnej oraz rzemieślniczy dom towarowy,
- 2) przedsiębiorstwo — rozumie się każdą działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1, bez względu na formę tej działalności, wykonywaną na podstawie uprawnienia przewidzianego w niniejszej ustawie,
- 3) handel wewnętrzny — rozumie się prowadzenie handlu, przemysłu gastronomicznego oraz usług handlowych dla ludności; usługą handlową w rozumieniu ustawy jest działalność usługowa związana bezpośrednio ze sprzedażą towarów lub innych rzeczy,
- 4) usługi biurowe — rozumie się prowadzenie biur pisania podań, tłumaczeń, przepisywania na maszynie, stenografowania i wykonywanie innych prac biurowych.

3. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia:

- 1) rozciągnąć przepisy ustawy na inne niż wymienione w ust. 1 rodzaje działalności gospodarczej wykonywanej przez jednostki gospodarki nie uspołecznionej,
- 2) dopuścić do wykonywania działalności gospodarczej, o której mowa w pkt 1 ust. 1, osoby prawne nie będące jednostkami gospodarki uspołecznionej, określając warunki wykonywania tej działalności, zasady i tryb wydawania uprawnień oraz organy właściwe w tych sprawach,
- 3) określić warunki, tryb i organy uprawnione do wydawania zagranicznym osobom prawnym i fizycznym uprawnień do prowadzenia na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej działalności wymienionej w ust. 1 oraz innej działalności gospodarczej,
- 4) wprowadzić obowiązek i ustalić wysokość opłat pobieranych przy wydawaniu uprawnień do prowadzenia działalności, o której mowa w pkt 1 i ust. 1.

Art. 2. 1. Działalność gospodarcza określona w art. 1 może być prowadzona po uzyskaniu uprawnienia przewidzianego niniejszą ustawą.

2. Uprawnienia wydaje się w formie zezwolenia lub potwierdzenia zgłoszenia.

3. Zezwolenia wydaje się na czas określony lub na czas nieokreślony.

4. Ministrowie właściwi ze względu na przedmiot prowadzonej działalności gospodarczej określą w drodze rozporządzeń wypadki, w których zezwolenia wydawane będą na czas określony lub na czas nieokreślony.

5. Potwierdzenie zgłoszenia wydaje się na prowadzenie działalności sezonowej, na okres nie przekraczający 6 miesięcy.

Art. 3. 1. Organami właściwymi do wydawania uprawnień oraz w sprawach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na podstawie tych uprawnień są:

- 1) naczelnik gminy (miasta i gminy) — jeżeli siedziba przedsiębiorstwa znajduje się na terenie gminy (miasta i gminy), a terytorialny zasięg jego działalności nie przekracza terenu gminy (miasta i gminy),
- 2) naczelnik lub prezydent miasta — jeżeli siedziba przedsiębiorstwa znajduje się na terenie miasta, a terytorialny zasięg jego działalności nie przekracza terenu miasta,
- 3) naczelnik dzielnicy — jeżeli siedziba przedsiębiorstwa znajduje się na terenie miasta podzielonego na dzielnice, a terytorialny zasięg jego działalności nie przekracza terenu miasta.

2. Jeżeli terytorialny zasięg działalności przedsiębiorstwa przekracza teren, na którym działają organy wymienione w ust. 1 pkt 1—2, uprawnienie wydaje naczelnik powiatu lub prezydent miasta, po porozumieniu z terenowym organem administracji państwowej, właściwym dla terenu wykonywania działalności.

3. Jeżeli terytorialny zasięg działalności przedsiębiorstwa przekracza teren miasta, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, uprawnienie wydaje naczelnik dzielnicy po porozumieniu z terenowym organem administracji państwowej właściwym dla terenu wykonywania działalności.

4. Organem właściwym do wydawania zezwoleń na prowadzenie księgarń, antykwariatów i sprzedaży dzieł sztuki współczesnej jest Minister Kultury i Sztuki.

Art. 4. 1. Szczegółowe zasady wydawania uprawnień, zwolnień od obowiązku uzyskania uprawnienia i prowadzenia działalności oraz kwalifikacje wymagane do prowadzenia danego rodzaju działalności gospodarczej, w drodze rozporządzeń, określają:

- 1) Minister Handlu Wewnętrznego i Usług — w zakresie:
 - a) handlu wewnętrznego, z wyjątkiem prowadzenia księgarń, antykwariatów i sprzedaży dzieł sztuki współczesnej,
 - b) usług biurowych,
 - c) usług pośrednictwa przy zawieraniu małżeństw,
- 2) Prezes Rady Ministrów na wniosek Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki — w zakresie usług hotelarskich,
- 3) Minister Kultury i Sztuki — w zakresie prowadzenia księgarń, antykwariatów i sprzedaży dzieł sztuki współczesnej,
- 4) Minister Przemysłu Spożywczego i Skupu — w zakresie prowadzenia zakładów sztucznego wylęgu drobiu.

2. Ministrowie właściwi ze względu na przedmiot prowadzonej działalności gospodarczej określą rodzaje artykułów i usług, które nie mogą stanowić przedmiotu działalności jednostek gospodarki nie uspołecznionej.

Rozdział 2.

Wydawanie uprawnień.

Art. 5. W razie podejmowania przez dwie lub więcej osób fizycznych wspólnej działalności gospodarczej w formie spółki nie posiadającej osobowości prawnej o wydanie uprawnienia powinny wystąpić wszystkie osoby zakładające spółkę bądź przystępujące do spółki.

Art. 6. 1. Osoby fizyczne ubiegające się o wydanie uprawnienia do prowadzenia działalności gospodarczej powinny posiadać kwalifikacje osobiste i zawodowe wymaga-

ne dla danego rodzaju działalności oraz tytuł prawny do zajmowania niezbędnych do prowadzenia działalności pomieszczeń lub terenu.

2. Nie można wydać uprawnienia osobie:

- 1) nie posiadającej kwalifikacji wymaganych dla danego rodzaju działalności,
- 2) skazanej prawomocnym orzeczeniem sądu, jeżeli z charakteru przestępstwa wynika, że prowadzenie przez nią zamierzonej działalności gospodarczej mogłoby zagrażać interesowi społecznemu,
- 3) co do której został prawomocnie orzeczony zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej.

3. Wydania uprawnienia można odmówić, jeżeli zamierzona działalność gospodarcza ze względu na jej rodzaj, rozmiary, miejsce wykonywania lub niezgodność z zasadami racjonalnego zatrudnienia wykwalifikowanych kadr byłaby sprzeczna z interesem społecznym.

4. Pierwszeństwo w uzyskaniu uprawnień mają inwalidzi, a w szczególności inwalidzi wojenni i wojskowi oraz inni inwalidzi będący kombatantami, a także osoby, które przeznaczą własne środki finansowe na wybudowanie lub odbudowanie pomieszczenia, w którym ma być prowadzona działalność objęta uprawnieniem.

Rozdział 3.

Cofanie i wygasanie uprawnień.

Art. 7. 1. Uprawnienie podlega cofnięciu, jeżeli:

- 1) osobie, której wydano uprawnienie, prawomocnym orzeczeniem sądu zakazano prowadzenia określonej działalności gospodarczej,
- 2) osoba, której wydano uprawnienie, utraciła kwalifikacje niezbędne do prowadzenia działalności, a organ właściwy do wydania uprawnienia nie wyraził zgody na ustanowienie pełnomocnika do prowadzenia określonej działalności.

2. Uprawnienie może być cofnięte, jeżeli osoba, której wydano uprawnienie:

- 1) została skazana prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo, a charakter czynu przestępczego i osoba sprawcy nasuwają uzasadnione wątpliwości co do rzetelnego i zgodnego z interesem społecznym wykonywania działalności gospodarczej,
- 2) prowadzi działalność gospodarczą w sposób powodujący uzasadnione skargi na rzetelność tej działalności,
- 3) zmieniła w sposób zasadniczy rodzaj wykonywanej działalności, zasięg terytorialny lub siedzibę przedsiębiorstwa bez zgody organu właściwego do wydania uprawnienia lub nie przestrzega warunków zawartych w uprawnieniu,
- 4) zawarła umowę spółki w celu wspólnego wykonywania działalności lub udzieliła pełnomocnictwa do prowadzenia przedsiębiorstwa bez zgody organu właściwego do wydania uprawnienia,
- 5) została w okresie ostatnich dwóch lat dwukrotnie ukarana za wykroczenia przeciwko interesom konsumentów,
- 6) nie prowadzi działalności przez okres dłuższy niż 3 miesiące bez ważnych powodów.

3. Przepisy ust. 1 i 2 pkt 1 stosuje się również w wypadkach, gdy przedsiębiorstwo prowadzi pełnomocnik.

4. Decyzję o cofnięciu uprawnienia podejmuje organ właściwy do wydania uprawnienia, po wysłuchaniu wyjaśnień zainteresowanego.

5. Organ wydający decyzję o cofnięciu zezwolenia ustala jednocześnie termin zaprzestania działalności gospodarczej. Termin ten nie powinien być krótszy niż trzy miesiące.

Art. 8. 1. Wydane uprawnienie wygasa w wypadku:

- 1) rozwiązania spółki, o której mowa w art. 5,
- 2) zbycia lub wydzierżawienia przedsiębiorstwa,
- 3) zrzeczenia się uprawnienia,
- 4) śmierci posiadacza uprawnienia.

2. O wygaśnięciu uprawnienia w wypadkach, o których mowa w ust. 1, orzeka organ właściwy do wydania uprawnienia. W wypadku śmierci posiadacza uprawnienia przepis art. 7 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

3. W razie gdy spadkobiercami osoby zmarłej, która prowadziła przedsiębiorstwo (ust. 1 pkt 4), są zstępni pozostający na utrzymaniu tej osoby do chwili jej śmierci lub współmałżonek — nie można im odmówić wydania uprawnienia do końca okresu, na który zostało wydane uprawnienie osobie zmarłej, z tym że przedsiębiorstwo może być prowadzone przez zstępnych do czasu osiągnięcia przez nich pełnoletności względnie ukończenia nauki w szkole średniej lub wyższej.

4. Jeżeli dla prowadzenia przedsiębiorstwa niezbędne jest posiadanie odpowiednich kwalifikacji, a spadkobiercy osoby zmarłej, która posiadała uprawnienie, nie mają tych kwalifikacji, pełnomocnik ustanowiony do prowadzenia przedsiębiorstwa na rachunek spadkobierców powinien posiadać wymagane kwalifikacje.

Art. 9. W razie wygaśnięcia lub cofnięcia uprawnienia, wydane uprawnienie podlega zwrotowi do organu, który je wydał, w terminie wyznaczonym w decyzji o cofnięciu lub wygaśnięciu uprawnienia.

Rozdział 4.

Organizacja samorządu nie uspołecznionego handlu i usług.

Art. 10. 1. Organizacjami społeczno-zawodowymi osób prowadzących działalność gospodarczą są wojewódzkie zrzeszenia prywatnego handlu i usług, zwane dalej „zrzeszeniami”, oraz Naczelna Rada Zrzeszeń Prywatnego Handlu i Usług, zwana dalej „Naczelną Radą”.

2. Osoby prowadzące działalność gospodarczą mają obowiązek należenia do zrzeszenia, właściwego ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa.

3. Przepisy ust. 1 i 2 dotyczą również osób prowadzących inną niż określona w art. 1 ust. 1 działalność gospodarczą na podstawie uprawnień wydanych z mocy odrębnych przepisów i nie stanowiącą rzemiosła.

4. Nie mają obowiązku należenia do zrzeszeń osoby, które:

- 1) z tytułu równoczesnego wykonywania rzemiosła należą do organizacji rzemieślniczej,
- 2) uzyskały uprawnienie do prowadzenia działalności na okres nie przekraczający 6 miesięcy,
- 3) uzyskały uprawnienie na prowadzenie zakładu sztucznego wylęgu drobiu.

5. Minister Handlu Wewnętrznego i Usług może w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami zwolnić inne osoby niż określone w ust. 4 od obowiązku należenia do zrzeszeń.

Art. 11. 1. Zrzeszenie obejmuje swym zasięgiem teren województwa i miasta wyłączonego z województwa, z wyjątkiem m. st. Warszawy, na którego terenie działa odrębne zrzeszenie.

2. Zrzeszenia mogą być łączone za zgodą właściwych wojewodów (prezydentów miast wyłączonych z województw) w drodze uchwały Naczelnej Rady w zrzeszenia międzywojewódzkie.

3. Zrzeszenia posiadają osobowość prawną.

Art. 12. Do zadań zrzeszeń należy:

- 1) współdziałanie z organami administracji państwowej w sprawach dotyczących działalności członków zrzeszeń oraz reprezentowanie interesów członków wobec tych organów,
- 2) inicjowanie usprawnień technicznych, organizacyjnych i ekonomicznych,
- 3) prowadzenie szkolenia społeczno-obywatelskiego i zawodowego członków zrzeszenia, wydawanie opinii o kwalifikacjach zawodowych członków i osób ubiegających się o uzyskanie uprawnień,
- 4) organizowanie działalności socjalnej, zakładanie i prowadzenie kas oraz funduszy zapomogowych dla aktualnych i byłych członków zrzeszenia,
- 5) organizowanie akcji społecznych wśród członków,
- 6) udzielanie członkom porad i informacji w zakresie prowadzonej przez nich działalności,
- 7) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów szczegółowych oraz uchwał Naczelnej Rady.

Art. 13. 1. Organami zrzeszeń są:

- 1) zebranie delegatów,
- 2) rada zrzeszenia,
- 3) zarząd,
- 4) komisja rewizyjna,
- 5) sąd koleżeński.

2. Zasady powoływania, zakres i tryb działania oraz gospodarkę finansową zrzeszeń i ich organów, jak również prawa i obowiązki członków — określają statuty uchwalone przez zebranie delegatów i zatwierdzone przez Naczelną Radę.

Art. 14. 1. Członkowie zrzeszenia podlegają odpowiedzialności zawodowej przed sądem koleżeńskim za naruszenie:

- 1) statutowych obowiązków członka zrzeszenia,
- 2) zasad etyki zawodowej lub rzetelnego wykonywania działalności gospodarczej,

2. Sąd koleżeński może orzekać kary:

- 1) upomnienia,
- 2) nagany,
- 3) pozbawienia na okres 1 roku prawa do korzystania z określonych świadczeń zrzeszenia, przewidzianych w statucie,

4) pozbawienia na określony czas prawa wybieralności do organów zrzeszenia.

3. W uzasadnionych wypadkach sąd koleżeński, niezależnie od orzeczenia kary, może wystąpić z wnioskiem o cofnięcie uprawnienia do wykonywania działalności gospodarczej.

4. Od orzeczenia sądu koleżeńskiego służy odwołanie do odwoławczego sądu koleżeńskiego przy Naczelnej Radzie, w terminie 1 miesiąca od dnia doręczenia orzeczenia.

5. Właściwość, zasady i tryb postępowania przed sądami koleżeńskimi określa regulamin wydany przez Naczelną Radę.

Art. 15. 1. Członkowie zrzeszeń obowiązani są do uiszczania składek członkowskich, ustalonych przez Naczelną Radę i zatwierdzonych przez Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług.

2. Składki członkowskie podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 16. 1. Naczelna Rada jest centralną organizacją społeczno-zawodową osób prowadzących działalność gospodarczą.

2. Naczelna Rada posiada osobowość prawną.

3. Członkami Naczelnej Rady są zrzeszenia.

4. Do zadań Naczelnej Rady należy:

- 1) reprezentowanie interesów członków wobec organów władzy i administracji państwowej oraz organizacji gospodarczych i społecznych,
- 2) współdziałanie z organami administracji państwowej w sprawach działalności członków zrzeszeń,
- 3) prowadzenie działalności szkoleniowej wśród członków oraz pracowników zrzeszeń i Naczelnej Rady,
- 4) prowadzenie akcji socjalnej, domów wypoczynkowych oraz innych form samopomocy,
- 5) organizowanie zrzeszeń oraz koordynowanie i kontrola ich działalności,
- 6) udzielanie porad i informacji w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej,
- 7) ustalanie regulaminu wyborczego do organów zrzeszeń i przedstawianie go do zatwierdzenia Ministrowi Handlu Wewnętrznego i Usług,
- 8) ustalanie regulaminów sądów koleżeńskich oraz innych organów zrzeszeń i Naczelnej Rady,
- 9) wykonywanie innych zadań, wynikających z przepisów szczegółowych.

5. Naczelna Rada może w wypadkach naruszenia przez organy zrzeszeń przepisów prawa, statutu lub uchwał — zawieszać wykonanie lub uchylać uchwały tych organów oraz za zgodą wojewody (Prezydenta miasta st. Warszawy) zawieszać działalność rady zrzeszenia.

6. W razie zawieszenia działalności rady zrzeszenia zarząd zrzeszenia zwołuje w ciągu trzech miesięcy nadzwyczajne zebranie delegatów w celu wyboru nowej rady.

Art. 17. 1. Organami Naczelnej Rady są:

- 1) zjazd delegatów,
- 2) rada,
- 3) zarząd,
- 4) komisja rewizyjna,
- 5) odwoławczy sąd koleżeński jako organ drugiej instancji.

2. Zasady powoływania, zakres i tryb działania oraz gospodarkę finansową Naczelnej Rady i jej organów określa statut uchwalony przez zjazd delegatów i zatwierdzony przez Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług.

Art. 18. Zrzeszenia i Naczelna Rada są następcami prawnymi organizacji prywatnego handlu i usług, działających na podstawie przepisów wydanych z mocy art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o wykonywaniu i organizacji rzemiosła (Dz. U. Nr 23, poz. 164).

Art. 19. 1. Nadzór zwierzchni nad organizacjami, o których mowa w art. 10, sprawuje Minister Handlu Wewnętrznego i Usług.

2. Nadzór nad zrzeszeniami sprawują wojewodowie (Prezydent miasta st. Warszawy) w zakresie wykonywania zadań, o których mowa w art. 12 pkt 1—3.

Rozdział 5.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 20. 1. Zachowują ważność zezwolenia wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 1 lipca 1958 r. o zezwoleniach na wykonywanie przemysłu, rzemiosła, handlu i niektórych usług przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej (Dz. U. Nr 45, poz. 224, z 1960 r. Nr 52, poz. 303, z 1963 r. Nr 22, poz. 113, z 1966 r. Nr 23, poz. 149, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1972 r. Nr 23, poz. 164 i Nr 49, poz. 317) — na okres, na który zostały wydane. Jeżeli zezwolenia były wydane na czas nieokreślony, zachowują one ważność przez okres 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Zezwolenia wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, na działalność wydawniczą, poligraficzną i fonograficzną wygasają z upływem 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, chyba że w zezwoleniu ustalono krótszy termin. W ciągu tego okresu do tych zezwoleń stosuje się przepisy art. 7 ust. 1—3 oraz art. 8 ust. 1.

3. Postępowanie w sprawach zezwoleń wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy i do tego czasu nie zakończone — toczyć się będzie według przepisów niniejszej ustawy.

Art. 21. 1. Traci moc ustawa z dnia 1 lipca 1958 r. o zezwoleniach na wykonywanie przemysłu, rzemiosła, handlu i niektórych usług przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej (Dz. U. Nr 45, poz. 224, z 1960 r. Nr 52, poz. 303, z 1963 r. Nr 22, poz. 113, z 1966 r. Nr 23, poz. 149, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1972 r. Nr 23, poz. 164 i Nr 49, poz. 317).

2. W ustawie z dnia 8 czerwca 1972 r. o wykonywaniu i organizacji rzemiosła (Dz. U. Nr 23, poz. 164) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 ust. 2 pkt 5 skreśla się wyrazy: „geologii i”,
- 2) w art. 5. dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„ 5. Właściwość organów administracji państwowej w zakresie wydawania zezwoleń na prowadzenie prac geologicznych oraz tryb wydawania tych zezwoleń określają odrębne przepisy”,
- 3) w art. 46 skreśla się ust. 3.

3. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie zachowują moc przepisy wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 22. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*